

D ů v o d y:

Nejvyšší soud souhlasí ve věci samé s právním názorem rekursního soudu, že rekurent nevykázal právní zájem na tom, by žalovaná ve sporu zvítězila, a že tedy nejsou splněny podmínky § 17 c. ř. s., by byl připuštěn k vedlejší intervenci na straně žalované. V podrobnostech stačí poukázati k odůvodnění napadeného usnesení, které nebylo vyvráceno dovolacím rekurem a jež se v podstatě kryje s právním názorem vysloveným v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 5. března 1924, R I 112/24 čís. 3579 sb. n. s., od něhož, by se odchýlil, nemá Nejvyšší soud příčiny.

Čís. 7816.

Právo třetí osoby žádati plnění přímo od slibujícího (§ 881, druhý odstavec, obč. zák.) předpokládá, že byla mezi smluvníky uzavřena individuální smlouva, k níž se připojuje smlouva ve prospěch třetí osoby jako vedlejší ujednání. Třetí osoba ve smyslu § 881 obč. zák. nemusí býti určena individuelně, stačí, je-li určitelna objektivními známkami.

(Rozh. ze dne 24. února 1928, Rv II 551/27.)

Žalovaní se zavázali notářským spisem, že zaplatí dávku z majetku za matku žalobcovu Marii J-ovou. Marie J-ová odevzdala žalobci na účet jeho dědického podílu vkladní knížku. Po smrti Marie J-ové domáhal se žalobce na žalovaných, by byli uznáni povinnými zaplatiti dávku z majetku připadající na onu vkladní knížku. Procesní soud prvního stupně uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. D ů v o d y: Dlužno dáti za pravdu odvolatelům pokud jde o právní posouzení věci a pokud první soud, podřadiv souzený případ pod ustanovení § 881 obč. zák., vyhověl žalobě. Podle skutkových zjištění byla zesnulá Marie J-ová v době soupisu vlastnící knížky a byla jí dávka z majetku také na tuto knížku připadající předepsána. Notářským spisem převzali žalovaní proti ní povinnost zaplatiti její dávku z majetku, v níž ovšem obsažena byla také sporná částka připadající na knížku, již se pak dostalo žalobci, aniž při tom byla o žalobci učiněna zmínka. Není o tom zajisté pochyby, že by žalobce měl z toho hospodářský prospěch, kdyby žalovaní podle smlouvy byli celou dávku zaplatili. Jiná jest však otázka, má-li na to přímý právní nárok, by se tak stalo. Takový zažalovatelný právní nárok nelze ještě prostě předpokládati všude tam, kde ze splnění smlouvy má fakticky hospodářský prospěch osoba třetí, na příklad soused ze zastavení nebo nezastavení sousedního pozemku, které je předmětem smlouvy mezi osobami třetími. I přes doslov druhého odstavce § 881 obč. zák., který by snad mohl sváděti k odchýlnému názoru, dlužno trvati na tom, že také zde musí býti pravotvorné skutečnosti, určitá a souhlasná vůle stran, která se, třeba neprojevena výslovně, přec jen s nevyhnutelnou nutností podává z povahy případu a která, posouzena jsouc s hlediska § 863 obč. zák., nemůže býti vyložena

jinak, než že strany souhlasně chtěly, by se oné třetí osobě dostalo právního nároku na plnění, které bylo v její prospěch stipulováno. Tak tomu však podle názoru odvolacího soudu v tomto případě nebylo. Zesnulá matka žalobcova byla proti finančním úřadům nejen fakticky, nýbrž i právně zavázána k zaplacení celé dávky; protože pak se knížky vzdala nevyhradivši si, by příslušnou částku dávky on sám uhradil, nemohla mu tuto povinnost uložit dodatečně. Nebylo však s druhé strany ani tvrzeno, že sama proti žalobci výslovně vzala na sebe povinnost onu dávku připadající na knížku zaplatiti. Měla tedy svůj vlastní zájem na zřeteli a svůj závazek proti finančním úřadům, uloživši zaplacení celé částky žalovaným, a nic nenasvědčuje tomu, že, ukládajíc jim tento závazek, měla nebo musila míti nutně na zřeteli zájem žalobcův a že chtěla, by se mu dostalo nějakého plnění a aby pro něho založen byl přímý a zažalovatelný nárok proti žalovaným na depuraci knížky.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

S hlediska dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení vystihuje dovolání správně, že jádro sporu jest v tom, zda notářský spis ze dne 3. září 1923 v odstavci 3 a) tvoří podle § 881 obč. zák. smlouvu ve prospěch osoby třetí, totiž ve prospěch žalobcův. Právní vývody dovolatelovy o smyslu ustanovení druhého odstavce § 881 obč. zák. jsou však pochybeny. Není správným názor, že podle tohoto zákonného ustanovení stačí pro založení nároku osoby třetí — přesněji řečeno pro nabytí přímého práva třetí osoby žádati od slibujícího plnění, je-li toto plnění třetí osobě skutečně (objektivně) na prospěch, a že zákon stanoví domněnku, že úmysl stran směřoval ku prospěchu osoby třetí, má-li plnění hlavně jí býti ku prospěchu. Druhý odstavec § 881 obč. zák. nutno vykládati — jak plyne z jeho slov »také třetí osobě« a »žádati od slibujícího«, jež zřejmě odkazují na odstavec předcházející, — v souvislosti s prvním odstavcem téhož paragrafu a z této souvislosti jde najevo, že právo třetí osoby žádati plnění přímo od slibujícího předpokládá především, by tu byl platný slib, že bude plněno třetí osobě, tedy aby mezi smluvníky byla uzavřena individuální smlouva, k níž se připojuje smlouva ve prospěch osoby třetí jako vedlejší ujednání (Sedláček, Obligační právo I., str. 125). Teprve, jest-li tu takový slib, může přijíti v úvahu otázka, má-li třetí osoba právo žádati plnění přímo od slibujícího, a tuto otázku jest posuzovati podle úmluvy a povahy a účelu smlouvy; jen kdyby při tomto posuzování vznikly pochybnosti, ustanovuje zákon, že třetí osoba nabývá tohoto práva, když plnění má hlavně jí býti ku prospěchu. Podle toho není v souzeném případě samo o sobě rozhodujícím, zda žalobce má hmotný zájem na splnění závazku, jež na sebe vzali žalovaní notářským spisem, ani zdali by mu z tohoto splnění vzešel přímo nebo nepřímý nějaký hospodářský prospěch. Záleží spíše na tom, zdali z notářského spisu lze po rozumu § 863 obč. zák. a podle vykládací zásady § 914 obč. zák. usuzovati na vůli smluvních stran, by si Marie J-ová (matka žalobcova) dala od žalovaných slíbiti, že bude něco

plněno žalobci, že žalovaní zaplatí ze svého onu část dávky z majetku, která připadala na vkladní knížku žalobcovu, jakož i na jejich vůli, by z tohoto slibu žalobce nabyt práva žádati přímo na žalovaných splnění jejich slibu za tím účelem, by mu byla umožněna volná dispozice s vkladní knížkou. Dovolání jest oprávněno, vytýkajíc, že odvolací soud nevyložil správně ustanovení notářského spisu ze dne 3. září 1923. Jeho doslov — jak uznává i rozsudek odvolacího soudu — nevzbuzuje pochybnosti o tom, že smluvní strany měly při něm na zřeteli, by žalovaní zaplatili celou dávku z majetku, jež byla Marii J-ové předepsána, tedy také onu její část, která připadala na vkladní knížku žalobcovu. Že nebyla při tom učiněna zmínka o osobě žalobcově, je lhostejno, ježto třetí osoba ve smyslu § 881 obč. zák. nemusí býti určena individuálně, stačí, je-li určitelná objektivními známkami, a tomu tak bylo, neboť žalobcovo vlastnictví ke vkladní knížce — oběma smluvními stranám známé — bylo takovou objektivní známkou. Žalovaní vzali tedy na sebe povinnost zaplatiti také onu část dávky z majetku, o kterou jde ve sporu, ač jim i druhé smluvní straně musilo býti známo, že podle § 61 čís. 3 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. žalobce osobně ručí za částku dávky, vypadající na hodnotu majetku naň Marii J-ovou převedeného, a že mimo to podle § 62 odst. 4 téhož zákona ručí věcně za tuto dávku neuvolněný vklad u peněžního ústavu. Z toho plyne, že smluvní strany musily si nutně uvědomiti, že řečené ustanovení notářského spisu má smysl a účel, by se žalobci jako osobě třetí dostalo plněním žalovaných majetkového prospěchu v ten způsob, že zaplacením dávky z majetku žalovanými bude zbaven osobního a věcného ručení za zmíněnou část dávky a že mu tím bude umožněno s vkladní knížkou disponovati. Jestliže s tímto vědomím smlouvu uzavřely, plyne z toho, že k témuž účelu směřovala také jejich vůle. Na tom nic nemění okolnost, že ustanovením notářského spisu bylo žalovaným uloženo plnění také ve vlastní prospěch Marie J-ové, neboť to nikterak nevylučuje úmysl smluvních stran, by se kromě ní dostalo zároveň i žalobci výhody právě naznačené. Podle tohoto výkladu, který vyhovuje obyčeji poctivého obchodu (§ 914 obč. zák.), dlužno v odstavci 3 a) notářského spisu ze dne 3. září 1923 spatřovati platnou smlouvu podle § 881 obč. zák. ve prospěch žalobcův, kterážto smlouva dává zároveň žalobci právo žádati přímo na žalovaných, by splnili svou povinnost, kterou na sebe vzali v příčině zaplacení části dávky z majetku na vkladní knížku žalobcovu připadající, a kterážto povinnost má býti realizována onou jejich činností, již se žalobce právem domáhá. Z těchto úvah vyplývá, že jest oprávněna výtku, že odvolací soud, zamítнув žalobu, posoudil věc nesprávně po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), i bylo proto vyhověno dovolání žalobcovu a změnou rozsudku v odpor vzatého byl obnoven rozsudek prvního soudu.

Čís. 7817.

Rozhodčí soud spolku obchodníků s obilím hamburské bursy nebylo lze před nařízením ze dne 27. března 1927 pokládati za rozhodčí soud